

Betänkande och kostnadsförslag

angående sänkning af

Uddby- eller Ubbysjön

samt afdikning af egor till

Weda m. fl. hemman

inom Wallentuna socken af Wallentuna härad

och Stockholms län;

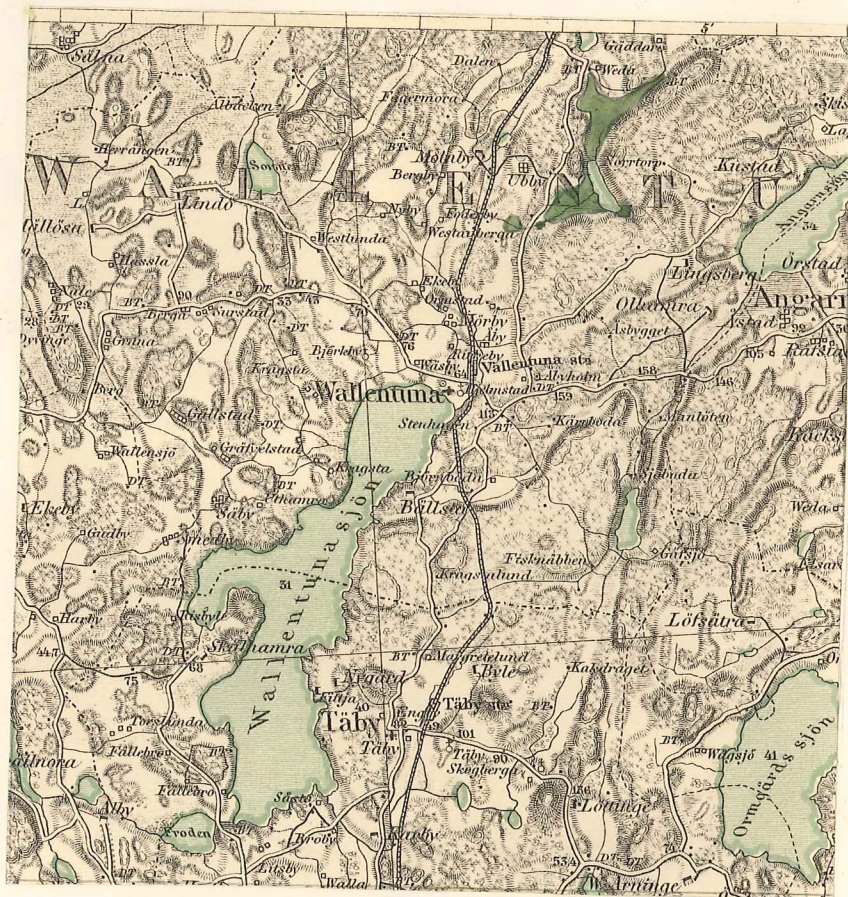
afgifne, jemte tillhörande ritningar, år 1892 af

Ludvig Rosén,

statens landbruksingenjör

Lösen upptagen i räkning.

Generalkarta.

Skala 1:100 000.

På begäran får jag härigenom intyga
att jag, enligt arbetsstyrelsens uppdrag,
öfvervakar och leder arbetena för sankning
af Uddby- eller Ubbysjön samt afdikning
och odling af ego till Udda m. fl. hemman
inom Wallentuna socken och härad i Stockholms
län. - Stockholm den 22 mars 1893.

Ludvig Rosen,
statens landtbekesingenior.

På grund af vertstæld afsyning af arbe-
tena för sänkning af Uddby - eller
Udbyggen samt afslutning af egor till
Weda m. fl. hemman inom Wallentuna
socken och härad i Stockholms län, får
jag härigenom på begäran intyga att
dessa arbete, beträffande så väl hufvud-
afloppet som sidodikena, blifvit i
det närmaste fullbordadt, så att en-
dast ett obetydligt efterarbete ännu
återstår för en kostnad af högst Tre
hundra / 300 / kronor;
och får jag med anledning deraf för-
slå, att på det till företaget ur statens
odlingslänafond beviljade lånet, 4.700 kr.,
minst 4000 kronor ännu måtte få lyftas,
men resten innestå till dess att arbetet,
efter vederbörlig afsyning, blifvit i dess
hulhet godkändt.

Stockholm den 22 mars 1893.

Ludvig Rosen
statens landbruksingeniör.

$$\begin{array}{r} 4700 / 5 \\ 45 - \\ \hline 20 \end{array} \quad \begin{array}{r} 1940 \\ 4 \\ \hline 3760 \end{array} = 4000 \text{ genast.}$$

Årshöftet
Jehos den af Kongl. Majt den 28 Oktober 1892, nädigt
fastställda planen. - Stockholm den 3 Januari 1893.

J. E. Richert

A. M. Lindgren

Vidimeras,

ex officio:

Ludvig Rosen

Sedan undertecknad landt-
bruksingeniör, på grund af
Kongl. Majts vederbörande
Befallningshafvandes för-
ordnande, år 1891 förvättat
syn, i enlighet med lagen
om dikning och annan af-
ledning af vatten den 20
juni 1879, för sänkning af
Ubbby- eller Uddbysjön samt
turläggning af vattenska-
dad mark, tillhörande
hemmanen Gåddarö, Weda,
Ubbby eller Uddby och Sings-
berg i Wallentuna socken
och härad af Stockholms
län, samt bemålde förvätt-
ning, som icke blifvit öfver-
klagad, vunnit laga kraft
och vattenafledningsföreta-
get påbörjats, har jag af
arbetsstyrelsen för detta fö-
retag blifvit, på grund af
delegarnes beslut, anmodad
att upprätta sådana rit-
ningar och handlingar, som
erfordras för sökande af lån
ur statens odlingsslånefond
till företagets befrämjande,
och får jag alltså, med öf-
verlemnande af upprättade

- ✓ samt afskrift af förätt-
ningshandlingarne, län-
styrelsens resolution angäen-
de tillstånd från det all-
männas sida till vatten-
aflednings utförande och
✓ vederbörande Kommunal-
stämmas yttrande om före-
tagets gagn och nytta för
orten, rörande det i fråga
varande afdikenings- och
odlingsföretaget meddela föl-
jande betänkande och kost-
nadsförslag.

Med anledning af delegarnes afsigt att för
företaget söka lån ur statens odningsslånefond,
sär jag - jemlikt gällande instruktion - med-
dela:

att ett liknande företag i orten förut blifvit
befrämjadt genom sådant lån, nämligen sänke-
ning af Wallentunasjön samt afdikning och od-
ling af närbelägen mark inom Wallentuna m. fl.
socknar af Wallentuna härad och Danderyds
skieppslag;

att markens torrläggning är beroende deraf,
att Uddbyssjön och den derifrån flytande bäcken
varda sänkta, enär lågvattenståndet i dessa
ej ligger mer än 0.5 å 1.2 meter under den vat-
tenstedadade återns och odlingssmarkens yta,
under det att högvattenståndet, som kan anses

i företaget ingå, hvarjemte jorden allestädes
lider af bottenasyra, hvilken ej kan borttagas
för än hufvudafloppen blifvit till nödigt djup
upptagne;

att hufvudafloppens upptagande till nämde
djup låter sig göra utan hinder af vattenverk,
flottleder, fisker el. dyl., synnerligast som vid
den vattenstedadade markens nedre del (nedom
^{landsvägsbron i närheten af} Örnsta rågång) finnes startet fall;

att det för den i fråga varande markens tor-
läggning är af nöden icke allenast att försto-
ra hufvudafloppet, utan äfven att upptaga nå-
gra mindre sidodiken, på sätt ritningar och
förrättningshandlingar närmare utvisa;

att backdiken eller afskärningsdiken o. d. der-
emot icke behöfva att i afdikeningsförslaget in-
gå, enär det i fråga varande området af vat-
tenstedadad odlingssmark nästan alldeles utgöres
och begränsas af åker och derjemte ej har syn-
nerlig bredd;

att dikenas dimensioner blifvit bestämde med
hänsyn till den lösare jordens antagliga sätt-
ning eller sammanpackning efter dess afdike-
ning och odling, men allenast genom praktiskt
bedömande, enär vattensamlingsområde och vat-
tenmängd äro så obetydliga, att teoretiskt be-
räkning ej varit behöflig eller möjlig att ut-
föra;

att sidolutningen i de blifvande afloppsdi-
kena vid gräpning i jord blifvit - med hänsyn till

till 5:1, och att bottenbredden å de särskilda dikessträckorna erhållit den storlek, som de upprättade tvärprofilerna eller sektionsritningarna samt Kostnadsförslaget utvisa, allt under förutsättning att dessa dikessträckor erhålla den lutning, som längdprofilerna angifva;

att dikeernas djup så lämpats, att öfversvämning, äfven efter markens fullbordade sättning eller sammanpackning, för alltid förbygges, hvarjemte bottenstyrans aflägsnande vid lågvattenstånd till önskeligt och lagligt djup möjliggöres; dock med undantag för de obetydliga landvinningar ur Uddbyssjöns botten, som genom sänkeningen uppstå och hvilka mestadels bestå af lös dy, som ej bliver genom den föreslagna afdelningen fullständigt torrlagd, - en omständighet, som emellertid saknar så väl ekonomiskt som sanitär betydelse i jämförelse med företaget i dess helhet;

att gräfningsdjupet vid hvarje afvägd punkt finnes å längdprofilerna angifvet i hela och tiondels eller hundra dels meter, så väl under jemna markens yta, der afvägningspålarne stå, som under de fixpunkter eller fasta märken, hvilka blifvit vid afvägningen inhuggne i berg, jordfasta stenar o. d. och hvilkas utseende (kors) och läge m. m. finnas utsatte å plan- och profilritningarna; varande dag-

tenbredden, der sidolutningen kommer att utgöra 1:1, men lika med tre gånger djupet tillsammans med bottenbredden, der sidolutningen uppgår till 1:1.5;

att de i afdelningsplanen ingående dikeernas läge finnes å plankartan utmärkt genom littera och nummer, hänvisande till profilritningarna och Kostnadsförslaget;

att å plankartan, som upprättats i skalan 1:4000, derjemte angifvits åker genom gul, ång och odlingsmark genom grön samt vägar genom brunröd färg och egofiguernas nummer genom lutande siffror o. s. v.;

att å profilritningarna, hvilka i detalj redovisa för längdmätningens, afvägningens och jordborringens resultat och hvilka upprättats i längdskalan 1:4000 och höjdskealan 1:100 (likesom sektionerna), vatten utmärkes genom blå och berg genom hägröd färg, sand genom gul, lera genom grå och dy- eller mossjord genom grön bottenfärg, försedd med gråbruna streckar, samt stenkunden mark genom röda fläckar på gul eller grå botten, hvarjemte öfversta linien be-tecknar markens yta, linien närmast öfver den blå färgen vattenytan, linien närmast under samma färg gamla (nuvarande) dikesbotten, den gräva linie, under hvilken en mörtegrå skuggning blifvit anbringad och dess relativa fall för olika sträckor utsatt, nya (blifvande) dikes- eller kanalbotten, samt nedersta linien,

förelseplan eller horisontal-linie;
 att de till längdprofilerna hörande sektions-
 ritningarna angifva nuvarande och blifvande
 diketens form och bredd på nödigt antal stäl-
 len, hvarjemte för olika typer af broar, som
 vid företagets utförande måste om- eller ny-
 byggas, upprättats nödigt antal ritningar;
 hörande dessa broars stenlandfästen läggas
 omkr. 0,3 meter under diketens allmänna bot-
 tenlinie;
 att på sätt egobeskrifningen närmare ut-
 visar - företaget omfattar en areal af omkr.
 56 hektar, deraf omkr. 12 har impedimenta,
 omkr. 40 har vatten-skadad åker, 3 har od-
 lingsmark och omkr. 1 har träskbotten;
 att af träskbotten och odlingsmarken emeller-
 tid intet kan med verklig fördel nu odlas, e-
 när den förra ej blifver för sådant ändamål
 tillräckligt torrlagd och den senare är så stög-
 beväxt, att det är lämpligare att bibehålla den
 samma för skogvården, hvarjemte några min-
 dre valhemsor med hänsyn till figur m. m.
 ej äro tjentliga för brukning såsom åker;
 att kostnaden för afloppsdikens upptagan-
 de m. m. beräknats till 4,150 kr., på sätt
 kostnadsförslaget närmare utvisar, hvarjem-
 te till förrättningskostnader, skadeersättnin-
 gar och dylika utgifter torde böra beräknas
 omkr. 550 kronor;
 att sammanlagda kostnaderna för företa-
 get i dess helhet alltså kunna uppskattas

att den direkta vinsten kan - med hänsyn-
 dels till de svaga och osäkra skördar, som
 den vatten-skadade åkern f. n. lemnar, dels
 till den landvinning, som uppstår, och dels der-
 till, att i den ej odlade marken skogvården
 f. n. är mycket hämmad af battersyra - beräk-
 nas på följande sätt:

blifvande jordvärde:

omkr. 40 hekt. förbättrad åker à 600 = 24,000 kr.

" - 3 - " - " - odlingsmark à 200 = 600 - "

" - 1 - " - tillrunnen träskbotten = 200 - "
 = 24,800 kr.

nuvarande jordvärde:

omkr. 40 hekt. vatten-skadad åker à 400 = 16,000 kr.

" - 3 - " - " - odlingsmark à 150 = 450 - "

" - 1 - " - öfversvämmad träskbotten = 50 - " = 16,500 kr.

Skilnad, värdeförhöjning, kronor = 8,300.

att till denna, lågt beräknade, direkta vinst
 af företaget kan läggas den mycket afsevär-
 da fördelen, att frostländigheten i orten säker-
 ligen ^{blifver} genom sumpmarkens torrläggning för-
 minskad och de sanitära förhållandena
 bättre;

att företaget alltså är värdt att fullständigt
 genomföras och att uppmuntras genom lån
 ur statens odlingslånefond;

att ^{det} lånebelopp, som kan ifrågasättas, upp-
 går - enligt hvad ofvan synes - till 4,700 kronor,
 nämligen 4,150 kronor till afdikningen eller
 vattenafledningen och 550 kr. till förrättnings-
 kostnader, skadeersättningar m. m.;

ningsarbetet under loppet af högst två
år samt

att detta arbete redan påbörjats. -

Som statslånet får lyftas i mån af arbetets
fortskridande, föreslås för de båda år, under
hvilka vattenafledningen bör utföras, följande

Arbetsplan:

År 1892 fullbordas hufvudafloppet litt. A.
för 2.283 kr. + ca 10% = 2.500 kr.,

hvarjemte då torde få
lyftas för förrättningskost-

nader, skadeersättningar o. d. = 550 -- = 3.050 kr.

År 1893 fullbordas öfrige

afloppsdiiken för en beräknad kostnad af 1.650 --
Summa = 4.700 kr.

Beträffande framtida brukningsättet å den i
företaget ingående mossjorden anmärkes, att
bränning derå ej bör ega rum, utan jordens
bördighet underhållas och ökas genom påför-
ande af lämpliga jordförbättringsmedel, t. ex.
kalke, samt riklig gödning, mest af konst-
gjorda gödningsämnen, å mossjorden synner-
ligast kalisalter och fosfater, men å leran
och den sämre mossjorden derjemte af natur-
lig gödsel.

Som den i fråga varande marken tillhör
flera olika egendomar och väl i allmänhet
kommer att skötas i samband med dessas
öfriga åker, är det ej lämpligt att föreskrif-
va någon särskild värtföjd o. d. för denna

tion - såsom exempel på en för dy- och mossjor-
den lämplig cirkulation anföras följande:

1. Träda, som (å den sämre mossjorden) lemnas
half gödning med stallspilling och för resten
kalisalter och fosfater (t. ex. Rainit och Thomas-
slagg) till erforderlig mängd, utförda å fäl-
tet hösten förut eller tidigt på våren, hvarjem-
te å trädan kan tagas grönskördade foder-
växter, såsom vickerhåse, spergel eller mid-
sommarråg.

2. Råg, hvar insås gräsfö o. d. (se nedan!).

3-5. Vall till slätter och bete.

6. Håse, hwarefter på hösten gödes med kali-
salt, som nedmyllas vid höstplöjningen.

7. Potatis och andra rotfrukter samt vickerhåse
och andra foderväxter, för hvilka (oafsedt kalit
hösten förut) gödes med superfosfat (tidigt
på våren) och delvis äfven med chilisalpetar el-
ler annat gräfsesalt i mindre mängd.

8. Korn, ärtor, lin, håse m. m. (allt efter jordarten).

9. Håse, hwarefter på hösten kalteas.

För insåning till vall lämpar sig å större de-
len af moss- och dyjorden följande fröblandning:

Ångskåle (*Alpecurus pratensis*) = 5 tb = 2,125 kilogr.

Luddtåtel (*Holcus lanatus*) = 10 -- = 4,250 --

Tuftåtel (*Aira cespitosa*) = 10 -- = 4,250 --

Timotej (*Phleum pratense*) = 15 -- = 6,375 --

Ångsvingel (*Festuca elatior*) = 5 -- = 2,125 --

Strandsvingel (*Festuca arundinacea*) = 5 -- = 2,125 --

Sibirisk elm (*Elymus sibiricus*) = 10 -- = 4,250 --

Gul vial (*Lathyrus pratensis*) = 5 -- = 2,125 --

Överfördt = 65 tb = 27.625 kilogr.

Häckwicker (*Vicia sepium*) — = 5 — = 2.125 —

Rödskräp (Trifolium pratense) = 10 — = 4.250 —

Alsirecklöfer (*T. hybridum*) — = 5 — = 2,125 —

Flurklöpper (*T. repens*) ————— 5 ——— = 2,125 ———

Summa pr hektar = $90 \text{ t} = 38,250 \text{ kilogr.}$

"Generalkarta," å hvilken den i fråga varande vattenströadade marken blifvit utmärkt genom grön färg, finnes här ofvan intagen; och churudikenas blifvande storlek utvisas af ritningarne och finnes här ofvan i allmänhet omtalad, meddelas här nedan, jemlikt gällande instruktion, en dikeeringslista, utvisande de särskilda kanalernas eller aflöpsdikenas storlek vid hvarje afvägd, å marken genom nummerpål utmärkt punkt, hvarjemte det till förrättningshandlingarne hörande postnadsförslaget blifvit här nedan i afskrift bifogadt.

Stockholm den 15 april 1892.

Ludvig Rosen

Dikningslista.

Stiller och nummer.	Längd, meter.	Fidolutning	Dikenas storlek, meter.			Anmärkningar.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
			Djup.	Bottenbredd.	Dagbredd.								
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.							
<u>A. Afloppet från Uddbysjön.</u>							<u>C. Fidodike inom Uddby egor.</u>						
<u>Nedom landsvägsbron.</u>							9.	-	1:1	1.3	0.3	2.9	
5.	-	1:1.5	0.9	0.6	3.3		1.	74	"	1.3	"	2.9	
4.	74	"	0.7	"	2.7		2.	75	"	1.4	"	3.1	
3.	74	"	1.1	"	3.9		3.	68	"	1.3	"	2.9	
2.	74	"	1.5	"	5.1		<u>D. Aflopp genom Weda egor.</u>						
<u>Öfverför landsvägsbron.</u>							1.	-	1:1	1.3	0.6	3.2	
1.	44	1:1.5	2.2	0.6	4.2	{ Djup under fixpunkten = 3.0 met.	2.	103	1:1.5	1.9	"	6.3	{ Djup under fixpunkten = 2.6 m.
2.	28	1:1	2.7	1.5	5.1		3.	90	1:1	1.4	"	3.4	
3.	30	1:1.5	2.35	0.6	7.65		4.	90	"	1.4	"	3.4	
4.	30	"	2.4	"	7.8		5.	90	"	1.4	"	3.4	
5.	45	"	2.1	"	6.9		6.	74	"	1.4	"	3.4	
6.	56	"	2.65	"	8.55		7.	89	"	1.6	0.3	3.5	
7.	45	"	1.9	"	6.3		8.	89	"	1.3	"	2.9	
8.	74	"	1.7	"	5.7		9.	89	"	1.2	"	2.7	
9.	74	"	1.6	"	5.4		10.	89	"	1.1	"	2.5	
10.	74	"	1.65	"	5.55		11.	89	"	1.3	"	2.9	{ Djup under fixpunkten = 2.0 meter.
11.	74	"	1.6	"	5.4		12.	89	"	1.0	"	2.3	
12.	86	"	1.9	"	6.3	{ Djup under fixpunkten = 2.4 met.	13.	60	"	1.1	"	2.5	
13.	74	"	1.75	"	5.85		14.	28	"	1.05	"	2.4	
14.	74	"	1.55	"	5.25		15.	134	"	1.4	"	3.1	
15.	60	"	1.2	"	4.2		<u>E. Aflopp från Gaddarö egor.</u>						

3.	4.	5.	6.	7.
1:1	1.35	0.3	4.0	
"	1.3	"	2.9	
"	1.35	"	4.0	
"	1.3	"	2.9	
"	1.5	"	3.3	
"	1.5	"	3.3	

Ludvig Rosen

Kostnadsförslag.

Dagsverkespris 2.50 Kronor.

Stämning, Dag- och natt- m.	Stämning, Dag- och natt- m.	Afloppens storlek							Jordart att gräva m. m.	Gräva per Kubikm.	Kostnad.					
		Längd.	Bredd.	Medel- djup		Medel- bredd	Medel- djup	Medel- bredd			Kronor.	öre.	Kronor.	öre.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.		
<u>A. Afloppsgräven från Uddbyssjön.</u>																
5-4.	1:1.5	74	0.6	0.8	1.8	97	87	10	Mör mossjord	25	2	50				
4-2.	"	148	"	1.1	2.3	370	210	160	Lera	30	48	-				
2-1.	"	44	"	1.8	3.3	260	130	130	Stenb. sand	50	65	-				
1-3.	"	58	"	2.4	4.2	580	300	280	Sten och grus	90	252	-				
-	5:1	47	1.5	-	-	130	40	90	Berg	500	450	-				
3-4.	1:1.5	30	0.6	2.4	4.2	300	90	210	Stenb. sand, lera	50	105	-				
4-5.	"	45	"	2.2	3.9	388	98	290	Lera	40	116	-				
5-6.	"	56	"	2.4	4.2	560	160	400	Lera o. stenb. mark	45	180	-				
6-7.	"	44	"	2.3	4.0	405	115	290	D: D:	50	145	-				
7-8.	"	74	"	1.8	3.3	437	97	360	Lera, mör mossj.	30	108	-				
8-12.	"	308	"	1.7	3.1	1632	342	1290	Mör mossjord	30	387	-				
12-14.	"	148	"	1.7	3.1	784	234	550	Lera	35	192	50				
14-15.	"	77	"	1.4	2.7	215	125	90	Mör mossjord.	25	22	50	2073	50		
Om landsägare att ombygga vid N:1.																
stentrumma; 1.5 met. mellan sidomurarna -																
2 egobrar af trä utan stenlandfä-																
sten att ombygga																
<u>B. Dike i rågången mellan J. Eriksson och E. Erikssons storbh.</u>																
1-3.	1:1	150	0.3	1.3	1.6	315	35	270	Lera	25	67	50				
3-4.	"	119	"	1.3	1.6	250	20	230	Mör mossjord	25	57	50	124	-		

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
									Öfverfördt				2510	-
<u>Äflopsdikeet från Weda mark.</u>														
3.	1:1	146	0.6	1.5	2.1	467	207	260	Mör mossj.	25	65	-		
3.	1:1/5	50	"	1.8	3.3	295	105	190	Sten o grus	80	152	-		
6.	1:1	252	"	1.4	2.0	705	275	430	Mör onossj.	25	107	50		
10.	"	356	0.3	1.4	1.7	854	324	530	Mör lera	25	132	50		
-	5:1	-	0.9	-	-	7	-	7	Berg	600	42	-		
-15.	1:1	400	0.3	1.1	1.4	600	150	450	Lera	30	135	-	634	-
Större egotro af trä utan stenlandfästen att ombygga vid M. 2.										-	-	-	30	-
Mindre egotroar af " " " " " "										-	-	-	40	-
<u>Lidodikeet från M. 6 i litt. D. upptåt Gåddarö.</u>														
4.	1:1	673	0.3	1.4	1.7	1615	675	940	Mör mossj. lera	30	282	-		
-8.	"	448	"	1.4	1.7	1075	275	800	Lera	30	240	-	522	-
Mindre egotroar af trä utan stenlandfästen										-	-	-	40	-
Summa										-	-	-	3776	-
Läggas för arbetsledning, slitning af redskap o. d. c. = 10 %										-	-	-	374	-
Tillsammans										-	-	-	4150.	-

Öfvanstående betingspriser innefatta kostnaden icke allenast för gräfning, sprängning o. d., utan äfven för den upptagna dikesjordens undanförande, på fast mark 1.0 och på lös 1.5 meter från dikeskanterna samt för upptagande af nödigt antal öppningar i jordsträngarne, för genomsläppande till diken af tillströmmande ytvatten, hvilka åtgärder äro behåflige till förekommande af ras och för att underlätta dikenas framtida underhåll.

Ludvig Rosén